

Aluevaltuusto 07.10.2025 § 85

§ 85

Vastauksen antaminen valtuutettu Hukarin ja 29 muun aluehallitukselle osoittamaan kysymykseen lasten ja nuorten huumekuolemien vähentämisestä

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Paananen Markus
Ahlström Mari

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää merkitä tiedoksi alla olevan aluehallituksen vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

Vastaus aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

Tausta

Aluehallitukselle osoitetussa kysymyksessä kysytään, mikä on lasten ja alle 25-vuotiaiden nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus hyvinvointialueella, mitä toimenpiteitä tehdään, jotta saatavuus paranee, paljonko hyvinvointialueella on huumeisiin menehtyneitä alle 25-vuotiaita sekä mitä toimenpiteitä tehdään, jotta nuorten huumekuolemat hyvinvointialueella saadaan vähenemään.

Palvelualueen kanta aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

1. Mikä on lasten ja alle 25-vuotiaiden nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus alueellamme?

Nuorten eli 13–17-vuotiaiden mielenterveys- ja päihdepalveluja tarjotaan Raaseporissa, Hangossa, Lohjalla, Karkkilassa, Nummelassa, Kirkkonummella ja Espoossa. Hoitojaksolle pääsee kaikissa kunnissa keskimäärin 14–30 vuorokauden kuluessa. Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen vastaanottotyötä tekevien työntekijöiden työnkuvia on täsmennetty. Hoidon tarpeen arviointi ja alkuvaiheen interventiot tehdään porrasteisesti ensilinjassa tai koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, ja nuorten vastaanottotyössä toteutetaan pääasiassa kognitiivisia lyhytterapiajaksoja. Henkilöstön riittävyys on varmistettu hoitoa porrastamalla sekä muuttamalla nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen ikäraja 13–17-vuotiaisiin.

Nuorten aikuisten eli 18–25-vuotiaiden mielenterveys- ja päihdepalvelut järjestetään aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa Raaseporissa, Hangossa, Lohjalla, Karkkilassa,

Kirkkonummella ja Espoossa. Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa hoitojaksolle pääsee kaikissa kunnissa 14–30 vuorokauden sisällä.

Hyvinvointialueella on otettu 1.5. alkaen käyttöön terapiatakuu, joka takaa alle 23- vuotiaiden lasten ja nuorten pääsyn takuun piiriin kuuluviin mielenterveyspalveluihin 28 vuorokauden kuluessa tarpeen toteamisesta. Hyvinvointialueella on henkilöstölle suunnattu koulutusta sen toteuttamiseksi. HUS on myös valmistelemassa parhaillaan mielenterveyden tiekarttaa yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa.

2. Mitä toimenpiteitä tehdään, jotta saatavuus paranee?

Hoidon saatavuutta on parannettu yhdenmukaistamalla hoidon tarpeen arviointia ja niin sanottuja ensivaiheen hoidollisia interventioita. Näillä toimenpiteillä tavoitellaan sitä, että nuorten mielenterveys- ja päihdehaasteisiin voidaan vastata siellä, missä ne ensimmäistä kertaa havaitaan. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen ja terveysasemien lisäksi hoidon tarpeen arviointi ja ensivaiheen interventiot on jalkautettu koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö mukaan lukien. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa ensivaiheen hoitoon on lisätty henkilöstöä, millä varmistetaan, että nuori pääsee nopeasti hoidon tarpeen arviointiin ja tarkoituksenmukaisen ensivaiheen interventioon ilman pitkää odotusaikaa.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen palveluverkon kehittämisessä matalan kynnyksen toimipisteitä (VIA eli vastaanotto ilman ajanvarausta) on tarkoitus lisätä. Tällä hetkellä VIA-pisteitä sijaitsee Espoossa, Lohjalla, Karkkilassa, Nummelassa, Raaseporissa, Inkoossa ja Kirkkonummella.

Hyvinvointialueella tehdään jatkuvaa yhteistyötä matalan kynnyksen päihde- ja mielenterveyspalveluja tarjoavien järjestöjen kanssa.

Hyvinvointialueella tehdään myös matalan kynnyksen jalkautuvaa työtä ja sitä on tärkeää edistää jatkossa.

3. Paljonko alueellamme on huumeisiin menehtyneitä alle 25-vuotiaita?

Tilastokeskuksen kuolemansyytilaston mukaan vuonna 2023 Länsi-Uudellamaalla kuoli seitsemän alle 25-vuotiaasta nuorta huumeisiin. Tämä on 26 % alueen huumekuolemien kokonaismäärästä.

4. Mitä toimenpiteitä tehdään, jotta nuorten huumekuolemat alueellamme saadaan vähenemään?

Huumekuoleman taustalla on usein pitkä kehityskulku, johon voidaan pyrkiä vaikuttamaan muun muassa ennaltaehkäisyllä,

riippuvuuksien hoidolla ja monimuotoisilla tukipalveluilla. Vaikka nuorten huumekuolemien taustalla on tunnistettu riskitekijöitä, nykykäsityksen mukaan ei ole selkeästi osoitettavissa yhtä kohtaa, johon vaikuttamalla huumekuolemia voisi välttää. Myös voimassa oleva lainsäädäntö estää joidenkin uusien toimintamallien, kuten käyttöhuoneiden, vaikuttavuuden arvioimista Suomen olosuhteissa.

Edellä mainittujen mielenterveys- ja päihdepalvelujen ensilinjan ja vastaanottopalveluiden saatavuuden parantamisen ohella kehittämisen kohteina ovat huumeiden käyttäjien terveysneuvonnan saatavuuden parantaminen, päihdehoidon menetelmien kehittäminen paremmin nuorten tarpeita vastaaviksi sekä nuoria kohtaavien ammattilaisten mielenterveys- ja päihdetyön osaamisen lisääminen palveluiden yhteiskehittämisen ja yhteistyön tiivistymisen kautta.

Terveysneuvonta on ajanvarauksetonta, anonyymiä palvelua, jonka kautta on mahdollista tavoittaa muutoin sosiaali- ja terveyspalveluiden ulkopuolella olevia päihteiden käyttäjiä. Anonyymien asiointien mahdollisuuden vuoksi tarkkaa kuvaa asiakkaiden ikärakenteesta ei ole saatavilla. Terveysneuvontapisteet palvelevat Leppävaarassa, Lohjalla, Nummelassa sekä huhtikuusta 2025 alkaen myös Raaseporissa. Terveysneuvonta on laajenemassa myös Kirkkonummelle tilakysymysten ratkettua.

Opioidikorvaushoito vähentää tutkitusti huumekuolemia. Tällä hetkellä korvaushoitoa järjestetään omana tuotantona Kirkkonummella, Lohjalla ja Raaseporissa. Näissä palvelupisteissä vastataan myös Hangon, Siuntion ja Inkoon asukkaiden korvaushoidosta. Espoon, Kauniaisten, Karkkilan ja Vihdin asukkaiden korvaushoito järjestetään ostopalveluna pääkaupunkiseudulla sijaitsevista palvelupisteistä. Korvaushoidon saatavuutta ja saavutettavuutta parannetaan. Tavoitteena on mahdollistaa opioidikorvaushoidon tarpeen arviointi ja hoidon aloitus lähellä asukasta ja mahdollisimman nopeasti siinä palvelussa, missä riippuvuus tunnistetaan.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut tekevät yhteistyötä eri toimijoiden kanssa hoidon porrasteisuuden ja toimintamallien selkeyttämiseksi. HUS on valmistelemassa alaikäisten opioidikorvaushoidon prosessia, jonka valmistumista seurataan tiiviisti.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut ja lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat hakeneet keväällä 2025 valtionavustusta nuorten huumekuolemien ehkäisyn hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on muun muassa tavoittaa paremmin päihdekäytön vuoksi riskissä olevia nuoria, parantaa terveysneuvonnan ja päihteisiin liittyvän tiedon saavutettavuutta etenkin nuorten joukossa sekä lisätä nuoria kohtaavien ammattilaisten osaamista mielenterveys- ja päihdepalveluiden ulkopuolella päihteitä käyttäviä nuoria kohdattaessa.

Käsittely

Käsittelyn aikana valtuutettu Hukari esitti seuraavan aluehallitukselle osoitettavan toivomuksen, jota valtuutettu Paakkunainen kannatti:

"Aluevaltuusto toivoo, että oppilashuollon henkilöstölle järjestetään koulutusta päihdetyöhön liittyen, päihteiden käytön varhaisen tunnistamisen mahdollistamiseksi ja oikean palvelun piiriin ohjaamiseen."

Käsittelyn aikana valtuutettu Kajava esitti seuraavan aluehallitukselle osoitettavan toivomuksen, jota valtuutettu Paakkunainen kannatti:

"Aluevaltuusto toivoo, että hyvinvointialue pyrkii tavoittamaan huumeiden käyttäjät tehokkaasti sekä koko oman henkilöstönsä välityksellä että myös yhteistyössä alueensa kuntien kanssa kuntien koko henkilöstön välityksellä kouluttaen ja välittäen tietoa huumeiden käyttäjien tunnistamiseksi ja vastuullistamalla henkilöstöt laaja-alaisesti huumeiden käyttäjien ohjaamiseksi oikean palvelun piiriin."

Käsittelyn aikana valtuutettu Kajava esitti seuraavan toisen aluehallitukselle osoitettavan toivomuksen, jota valtuutettu Paakkunainen kannatti:

"Aluevaltuusto toivoo, että huumeriippuvaiset nuoret saavat hyvinvointialueella moniammatillista sekä riittävän pitkäkestoista apua ongelmiinsa siten, että nuorten huumeriippuvuus saadaan katkaistua mahdollisimman usein pysyvästi."

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi.

Puheenjohtaja tiedusteli aluevaltuustolta, voidaanko valtuutettu Hukarin toivomus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut, totesi puheenjohtaja, että aluevaltuusto hyväksyi valtuutettu Hukarin toivomuksen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli aluevaltuustolta, voidaanko valtuutettu Kajavan ensimmäinen toivomus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut, totesi puheenjohtaja, että aluevaltuusto hyväksyi valtuutettu Kajavan toivomuksen yksimielisesti.

Puheenjohtaja tiedusteli aluevaltuustolta, voidaanko valtuutettu Kajavan toinen toivomus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut, totesi puheenjohtaja, että aluevaltuusto hyväksyi valtuutettu Kajavan toivomuksen yksimielisesti.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Lisäksi aluevaltuusto päätti yksimielisesti osoittaa aluehallitukselle seuraavat toivomukset hallintosäännön 25 § mukaisesti:

"Aluevaltuusto toivoo, että oppilashuollon henkilöstölle järjestetään koulutusta päihdetyöhön liittyen, päihteiden käytön varhaisen tunnistamisen mahdollistamiseksi ja oikean palvelun piiriin ohjaamiseen.";

"Aluevaltuusto toivoo, että hyvinvointialue pyrkii tavoittamaan huumeiden käyttäjät tehokkaasti sekä koko oman henkilöstönsä välityksellä että myös yhteistyössä alueensa kuntien kanssa kuntien koko henkilöstön välityksellä kouluttaen ja välittäen tietoa huumeiden käyttäjien tunnistamiseksi ja vastuullistamalla henkilöstöt laaja-alaisesti huumeiden käyttäjien ohjaamiseksi oikean palvelun piiriin."

ja

"Aluevaltuusto toivoo, että huumeriippuvaiset nuoret saavat hyvinvointialueella moniammatillista sekä riittävän pitkäkestoista apua ongelmiinsa siten, että nuorten huumeriippuvuus saadaan katkaistua mahdollisimman usein pysyvästi."

Selostus

Liitteet

- 1 Valtuutettu Hukarin aluehallitukselle osoittama kysymys lasten ja nuorten huumekuolemien vähentämisestä

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Kysymyksen jättäjä, vs. palvelualuejohtajat

Päätöshistoria

Aluevaltuusto 27.05.2025 § 52

§ 52

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää merkitä tiedoksi alla olevan aluehallituksen vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

Vastaus aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

Tausta

Aluehallitukselle osoitetussa kysymyksessä kysytään, mikä on lasten ja alle 25-vuotiaiden nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus hyvinvointialueella, mitä toimenpiteitä tehdään, jotta saatavuus paranee, paljonko hyvinvointialueella on huumeisiin menehtyneitä alle 25-vuotiaita sekä mitä toimenpiteitä tehdään, jotta nuorten huumekuolemat hyvinvointialueella saadaan vähenemään.

Palvelualueen kanta aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

1. Mikä on lasten ja alle 25-vuotiaiden nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus alueellamme?

Nuorten eli 13–17-vuotiaiden mielenterveys- ja päihdepalveluja tarjotaan Raaseporissa, Hangossa, Lohjalla, Karkkilassa, Nummelassa, Kirkkonummella ja Espoossa. Hoitojaksolle pääsee kaikissa kunnissa keskimäärin 14–30 vuorokauden kuluessa. Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen vastaanottotyötä tekevien työntekijöiden työnkuvia on täsmennetty. Hoidon tarpeen arviointi ja alkuvaiheen interventiot tehdään porrasteisesti ensilinjassa tai koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, ja nuorten vastaanottotyössä toteutetaan pääasiassa kognitiivisia lyhytterapiajaksoja. Henkilöstön riittävyys on varmistettu hoitoa porrastamalla sekä muuttamalla nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen ikäraja 13–17-vuotiaisiin.

Nuorten aikuisten eli 18–25-vuotiaiden mielenterveys- ja päihdepalvelut järjestetään aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa Raaseporissa, Hangossa, Lohjalla, Karkkilassa, Kirkkonummella ja Espoossa. Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa hoitojaksolle pääsee kaikissa kunnissa 14–30 vuorokauden sisällä.

Hyvinvointialueella on otettu 1.5. alkaen käyttöön terapiatakuu, joka takaa alle 23- vuotiaiden lasten ja nuorten pääsyn takuun piiriin kuuluviin mielenterveyspalveluihin 28 vuorokauden kuluessa tarpeen toteamisesta. Hyvinvointialueella on henkilöstölle suunnattu koulutusta sen toteuttamiseksi. HUS on myös valmistelemassa parhaillaan mielenterveyden tiekarttaa yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa.

2. Mitä toimenpiteitä tehdään, jotta saatavuus paranee?

Hoidon saatavuutta on parannettu yhdenmukaistamalla hoidon tarpeen arviointia ja niin sanottuja ensivaiheen hoidollisia interventioita. Näillä toimenpiteillä tavoitellaan sitä, että nuorten mielenterveys- ja päihdehaasteisiin voidaan vastata siellä, missä ne ensimmäistä kertaa havaitaan. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen ja terveysasemien lisäksi hoidon tarpeen arviointi ja ensivaiheen interventiot on jalkautettu koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö mukaan lukien. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa ensivaiheen hoitoon on lisätty henkilöstöä, millä varmistetaan, että nuori

pääse nopeasti hoidon tarpeen arviointiin ja
tarkoituksenmukaisen ensivaiheen interventioon ilman pitkää
odotusaikaa.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen palveluverkon kehittämisessä
matalan kynnyksen toimipisteitä (VIA eli vastaanotto ilman
ajanvarausta) on tarkoitus lisätä. Tällä hetkellä VIA-pisteitä
sijaitsee Espoossa, Lohjalla, Karkkilassa, Nummelassa,
Raaseporissa, Inkoossa ja Kirkkonummella.

Hyvinvointialueella tehdään jatkuvaa yhteistyötä matalan
kynnyksen päihde- ja mielenterveyspalveluja tarjoavien
järjestöjen kanssa.

Hyvinvointialueella tehdään myös matalan kynnyksen
jalkautuvaa työtä ja sitä on tärkeää edistää jatkossa.

3. Paljonko alueellamme on huumeisiin menehtyneitä alle 25-
vuotiaita?

Tilastokeskuksen kuolemansyytilaston mukaan vuonna 2023
Länsi-Uudellamaalla kuoli seitsemän alle 25-vuotiasta nuorta
huumeisiin. Tämä on 26 % alueen huumekuolemien
kokonaismäärästä.

4. Mitä toimenpiteitä tehdään, jotta nuorten huumekuolemat
alueellamme saadaan vähenemään?

Huumekuoleman taustalla on usein pitkä kehityskulku, johon
voidaan pyrkiä vaikuttamaan muun muassa ennaltaehkäisyllä,
riippuvuuksien hoidolla ja monimuotoisilla tukipalveluilla. Vaikka
nuorten huumekuolemien taustalla on tunnistettu riskitekijöitä,
nykykäsityksen mukaan ei ole selkeästi osoitettavissa yhtä
kohtaa, johon vaikuttamalla huumekuolemia voisi välttää. Myös
voimassa oleva lainsäädäntö estää joidenkin uusien
toimintamallien, kuten käyttöhuoneiden, vaikuttavuuden
arvioimista Suomen olosuhteissa.

Edellä mainittujen mielenterveys- ja päihdepalvelujen ensilinjan
ja vastaanottopalveluiden saatavuuden parantamisen ohella
kehittämisen kohteina ovat huumeiden käyttäjien
terveysneuvonnan saatavuuden parantaminen, päihdehoidon
menetelmien kehittäminen paremmin nuorten tarpeita
vastaaviksi sekä nuoria kohtaavien ammattilaisten
mielenterveys- ja päihdetyön osaamisen lisääminen palveluiden
yhteiskehittämisen ja yhteistyön tiivistymisen kautta.

Terveysneuvonta on ajanvarauksetonta, anonyymiä palvelua,
jonka kautta on mahdollista tavoittaa muutoin sosiaali- ja
terveyspalveluiden ulkopuolella olevia päihteiden käyttäjiä.
Anonyymien asiointien mahdollisuuden vuoksi tarkkaa kuvaa
asiakkaiden ikärakenteesta ei ole saatavilla.
Terveysneuvontapisteet palvelevat Leppävaarassa, Lohjalla,
Nummelassa sekä huhtikuusta 2025 alkaen myös Raaseporissa.
Terveysneuvonta on laajenemassa myös Kirkkonummelle

tilakysymysten ratkettua.

Opioidikorvaushoito vähentää tutkitusti huumekuolemia. Tällä hetkellä korvaushoitoa järjestetään omana tuotantona Kirkkonummella, Lohjalla ja Raaseporissa. Näissä palvelupisteissä vastataan myös Hangon, Siuntion ja Inkoon asukkaiden korvaushoidosta. Espoon, Kauniaisten, Karkkilan ja Vihdin asukkaiden korvaushoito järjestetään ostopalveluna pääkaupunkiseudulla sijaitsevilla palvelupisteillä. Korvaushoidon saatavuutta ja saavutettavuutta parannetaan. Tavoitteena on mahdollistaa opioidikorvaushoidon tarpeen arviointi ja hoidon aloitus lähellä asukasta ja mahdollisimman nopeasti siinä palvelussa, missä riippuvuus tunnistetaan.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut tekevät yhteistyötä eri toimijoiden kanssa hoidon porrasteisuuden ja toimintamallien selkeyttämiseksi. HUS on valmistelemaan alaikäisten opioidikorvaushoidon prosessia, jonka valmistumista seurataan tiiviisti.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut ja lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat hakeneet keväällä 2025 valtionavustusta nuorten huumekuolemien ehkäisyn hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on muun muassa tavoittaa paremmin päihdekäytön vuoksi riskissä olevia nuoria, parantaa terveysneuvonnan ja päihteisiin liittyvän tiedon saavutettavuutta etenkin nuorten joukossa sekä lisätä nuoria kohtaavien ammattilaisten osaamista mielenterveys- ja päihdepalveluiden ulkopuolella päihteitä käyttäviä nuoria kohdattaessa.

Käsittely

Käsittelyn aikana 1. varapuheenjohtaja ehdotti, että asia jätetään pöydälle.

1. varapuheenjohtaja tiedusteli aluevaltuustolta, voidaanko ehdotus pöydälle panosta hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut, totesi 1. varapuheenjohtaja, että aluevaltuusto jätti asian pöydälle.

Päätös

Aluevaltuusto päätti yksimielisesti jättää asian pöydälle.

Selostus

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus 12.05.2025 § 129

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen:

Vastaus aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

Tausta

Aluehallitukselle osoitetussa kysymyksessä kysytään, mikä on lasten ja alle 25-vuotiaiden nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus hyvinvointialueella, mitä toimenpiteitä tehdään, jotta saatavuus paranee, paljonko hyvinvointialueella on huumeisiin menehtyneitä alle 25-vuotiaita sekä mitä toimenpiteitä tehdään, jotta nuorten huumekuolemat hyvinvointialueella saadaan vähenemään.

Palvelualueen kanta aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

1. Mikä on lasten ja alle 25-vuotiaiden nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus alueellamme?

Nuorten eli 13–17-vuotiaiden mielenterveys- ja päihdepalveluja tarjotaan Raaseporissa, Hangossa, Lohjalla, Karkkilassa, Nummelassa, Kirkkonummella ja Espoossa. Hoitojaksolle pääsee kaikissa kunnissa keskimäärin 14–30 vuorokauden kuluessa. Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen vastaanottotyötä tekevien työntekijöiden työnkuvia on täsmennetty. Hoidon tarpeen arviointi ja alkuvaiheen interventiot tehdään porrasteisesti ensilinjassa tai koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, ja nuorten vastaanottotyössä toteutetaan pääasiassa kognitiivisia lyhytterapiajaksoja. Henkilöstön riittävyys on varmistettu hoitoa porrastamalla sekä muuttamalla nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen ikäraja 13–17-vuotiaisiin.

Nuorten aikuisten eli 18–25-vuotiaiden mielenterveys- ja päihdepalvelut järjestetään aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa Raaseporissa, Hangossa, Lohjalla, Karkkilassa, Kirkkonummella ja Espoossa. Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa hoitojaksolle pääsee kaikissa kunnissa 14–30 vuorokauden sisällä.

2. Mitä toimenpiteitä tehdään, jotta saatavuus paranee?

Hoidon saatavuutta on parannettu yhdenmukaistamalla hoidon tarpeen arviointia ja niin sanottuja ensivaiheen hoidollisia interventioita. Näillä toimenpiteillä tavoitellaan sitä, että nuorten mielenterveys- ja päihdehaasteisiin voidaan vastata siellä, missä ne ensimmäistä kertaa havaitaan. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen ja terveysasemien lisäksi hoidon tarpeen

arviointi ja ensivaiheen interventiot on jalkautettu koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö mukaan lukien. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa ensivaiheen hoitoon on lisätty henkilöstöä, millä varmistetaan, että nuori pääsee nopeasti hoidon tarpeen arviointiin ja tarkoituksenmukaisen ensivaiheen interventioon ilman pitkää odotusaikaa.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen palveluverkon kehittämisessä matalan kynnyksen toimipisteitä (VIA eli vastaanotto ilman ajanvarausta) on tarkoitus lisätä. Tällä hetkellä VIA-pisteitä sijaitsee Espoossa, Lohjalla, Karkkilassa, Nummelassa, Raaseporissa, Inkoossa ja Kirkkonummella.

3. Paljonko alueellamme on huumeisiin menehtyneitä alle 25-vuotiaita?

Tilastokeskuksen kuolemansyytilaston mukaan vuonna 2023 Länsi-Uudellamaalla kuoli seitsemän alle 25-vuotiaasta nuorta huumeisiin. Tämä on 26 % alueen huumekuolemien kokonaismäärästä.

4. Mitä toimenpiteitä tehdään, jotta nuorten huumekuolemat alueellamme saadaan vähenemään?

Huumekuoleman taustalla on usein pitkä kehityskulku, johon voidaan pyrkiä vaikuttamaan muun muassa ennaltaehkäisyllä, riippuvuuksien hoidolla ja monimuotoisilla tukipalveluilla. Vaikka nuorten huumekuolemien taustalla on tunnistettu riskitekijöitä, nykykäsityksen mukaan ei ole selkeästi osoitettavissa yhtä kohtaa, johon vaikuttamalla huumekuolemia voisi välttää. Myös voimassa oleva lainsäädäntö estää joidenkin uusien toimintamallien, kuten käyttöhuoneiden, vaikuttavuuden arvioimista Suomen olosuhteissa.

Edellä mainittujen mielenterveys- ja päihdepalvelujen ensilinjan ja vastaanottopalveluiden saatavuuden parantamisen ohella kehittämisen kohteina ovat huumeiden käyttäjien terveysneuvonnan saatavuuden parantaminen, päihdehoidon menetelmien kehittäminen paremmin nuorten tarpeita vastaaviksi sekä nuoria kohtaavien ammattilaisten mielenterveys- ja päihdetyön osaamisen lisääminen palveluiden yhteiskehittämisen ja yhteistyön tiivistymisen kautta.

Terveysneuvonta on ajanvarauksetonta, anonyymiä palvelua, jonka kautta on mahdollista tavoittaa muutoin sosiaali- ja terveyspalveluiden ulkopuolella olevia päihteiden käyttäjiä. Anonyymien asiointien mahdollisuuden vuoksi tarkkaa kuvaa asiakkaiden ikärakenteesta ei ole saatavilla.

Terveysneuvontapisteet palvelevat Leppävaarassa, Lohjalla, Nummelassa sekä huhtikuusta 2025 alkaen myös Raaseporissa. Terveysneuvonta on laajenemassa myös Kirkkonummelle tilakysymysten ratkettua.

Opioidikorvaushoito vähentää tutkitusti huumekuolemia. Tällä

hetkellä korvaushoitoa järjestetään omana tuotantona Kirkkonummella, Lohjalla ja Raaseporissa. Näissä palvelupisteissä vastataan myös Hangon, Siuntion ja Inkoon asukkaiden korvaushoidosta. Espoon, Kauniaisten, Karkkilan ja Vihdin asukkaiden korvaushoito järjestetään ostopalveluna pääkaupunkiseudulla sijaitsevilla palvelupisteillä. Korvaushoidon saatavuutta ja saavutettavuutta parannetaan. Tavoitteena on mahdollistaa opioidikorvaushoidon tarpeen arviointi ja hoidon aloitus lähellä asukasta ja mahdollisimman nopeasti siinä palvelussa, missä riippuvuus tunnistetaan.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut tekevät yhteistyötä eri toimijoiden kanssa hoidon porrasteisuuden ja toimintamallien selkeyttämiseksi. HUS on valmistelemaan alaikäisten opioidikorvaushoidon prosessia, jonka valmistumista seurataan tiiviisti.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut ja lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat hakeneet keväällä 2025 valtionavustusta nuorten huumekuolemien ehkäisyn hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on muun muassa tavoittaa paremmin päihdekäytön vuoksi riskissä olevia nuoria, parantaa terveysneuvonnan ja päihteisiin liittyvän tiedon saavutettavuutta etenkin nuorten joukossa sekä lisätä nuoria kohtaavien ammattilaisten osaamista mielenterveys- ja päihdepalveluiden ulkopuolella päihteitä käyttäviä nuoria kohdattaessa.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää merkitä aluehallituksen antaman vastauksen tiedoksi.

Käsittely

Käsittelyn aikana esittelijä muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

Kysymyksen 1 vastaukseen lisätään seuraava kappale:

”Hyvinvointialueella on otettu 1.5. alkaen käyttöön terapiatakuu, joka takaa alle 23- vuotiaiden lasten ja nuorten pääsyn takuun piiriin kuuluviin mielenterveyspalveluihin 28 vuorokauden kuluessa tarpeen toteutamisesta. Hyvinvointialueella on henkilöstölle suunnattu koulutusta sen toteuttamiseksi. HUS on myös valmistelemaan parhaillaan mielenterveyden tiekarttaa yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa.”

Lisäksi kysymyksen 2 vastaukseen lisätään seuraava kappale:

”Hyvinvointialueella tehdään jatkuvaa yhteistyötä matalan kynnyksen päihde- ja mielenterveyspalveluja tarjoavien järjestöjen kanssa.”

Käsittelyn aikana jäsen Hukari teki seuraavan asian palauttamista valmisteluun koskevan ehdotuksen, jota 1. varapuheenjohtaja Värmälä kannatti:

”Palautetaan vastaus uudelleen valmisteluun, jotta vastauksessa voidaan huomioida avovieroituksen ja jalkautuvan työn tilanne sekä kuntouttavan toiminnan kehittämistarpeet.”

Puheenjohtaja rajasi keskustelun koskemaan pelkästään asian palauttamista valmisteluun. Kun puheenvuoropyyntöjä ei enää ollut ja asian palauttamista valmisteluun ei voitu hyväksyä yksimielisesti, totesi puheenjohtaja, että asiasta suoritetaan äänestys.

Niiden, jotka kannattivat asian käsittelyn jatkamista, tuli äänestää "JAA". Niiden, jotka kannattivat asian palauttamista valmisteluun, tuli äänestää "EI".

Suoritetussa äänestyksessä asian käsittelyn jatkaminen sai 12 JAA-ääntä ja asian palauttaminen valmisteluun sai 5 EI-ääntä.

JAA-äänen antoivat puheenjohtaja Laiho, 2. varapuheenjohtaja Rehn-Kivi sekä jäsenet Juvonen, Laakso, Lassus, Pajuoja, Pelkonen, Piirtola, Sahiluoma, Uusitalo, Vehmanen ja Wickström.

EI-äänen antoivat 1. varapuheenjohtaja Värmälä, jäsenet Hukari, Kokko ja Myllyniemi sekä varajäsen Pulkkinen.

Koska asian käsittelyn jatkaminen oli saanut äänestyksessä eniten ääniä, totesi puheenjohtaja, että aluehallitus jatkaa asian käsittelyä.

Käsittelyn aikana puheenjohtaja Laiho teki seuraavan muutosehdotuksen, jota 1. varapuheenjohtaja Värmälä kannatti:

Kysymyksen 2 vastaukseen lisätään seuraava kappale:

”Hyvinvointialueella tehdään myös matalan kynnyksen jalkautuvaa työtä ja sitä on tärkeää edistää jatkossa.”

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi. Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtajan tekemä muutosehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut, totesi puheenjohtaja, että aluehallitus hyväksyi muutosehdotuksen yksimielisesti.

Päätös

Aluehallitus päätti antaa seuraavan vastauksen aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen:

Vastaus aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

Tausta

Aluehallitukselle osoitetussa kysymyksessä kysytään, mikä on lasten ja alle 25-vuotiaiden nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus hyvinvointialueella, mitä toimenpiteitä tehdään, jotta saatavuus paranee, paljonko

hyvinvointialueella on huumeisiin menehtyneitä alle 25-vuotiaita sekä mitä toimenpiteitä tehdään, jotta nuorten huumekuolemat hyvinvointialueella saadaan vähenemään.

Palvelualueen kanta aluehallitukselle osoitettuun kysymykseen

1. Mikä on lasten ja alle 25-vuotiaiden nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus alueellamme?

Nuorten eli 13–17-vuotiaiden mielenterveys- ja päihdepalveluja tarjotaan Raaseporissa, Hangossa, Lohjalla, Karkkilassa, Nummelassa, Kirkkonummella ja Espoossa. Hoitojaksolle pääsee kaikissa kunnissa keskimäärin 14–30 vuorokauden kuluessa. Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen vastaanottotyötä tekevien työntekijöiden työnkuvia on täsmennetty. Hoidon tarpeen arviointi ja alkuvaiheen interventiot tehdään porrasteisesti ensilinjassa tai koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, ja nuorten vastaanottotyössä toteutetaan pääasiassa kognitiivisia lyhytterapiajaksoja. Henkilöstön riittävyys on varmistettu hoitoa porrastamalla sekä muuttamalla nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen ikäraja 13–17-vuotiaisiin.

Nuorten aikuisten eli 18–25-vuotiaiden mielenterveys- ja päihdepalvelut järjestetään aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa Raaseporissa, Hangossa, Lohjalla, Karkkilassa, Kirkkonummella ja Espoossa. Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluissa hoitojaksolle pääsee kaikissa kunnissa 14–30 vuorokauden sisällä.

Hyvinvointialueella on otettu 1.5. alkaen käyttöön terapiatakuu, joka takaa alle 23- vuotiaiden lasten ja nuorten pääsyn takuun piiriin kuuluviin mielenterveyspalveluihin 28 vuorokauden kuluessa tarpeen toteamisesta. Hyvinvointialueella on henkilöstölle suunnattu koulutusta sen toteuttamiseksi. HUS on myös valmistelemassa parhaillaan mielenterveyden tiekarttaa yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa.

2. Mitä toimenpiteitä tehdään, jotta saatavuus paranee?

Hoidon saatavuutta on parannettu yhdenmukaistamalla hoidon tarpeen arviointia ja niin sanottuja ensivaiheen hoidollisia interventioita. Näillä toimenpiteillä tavoitellaan sitä, että nuorten mielenterveys- ja päihdehaasteisiin voidaan vastata siellä, missä ne ensimmäistä kertaa havaitaan. Mielenterveys- ja päihdepalvelujen ja terveysasemien lisäksi hoidon tarpeen arviointi ja ensivaiheen interventiot on jalkautettu koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö mukaan lukien. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa ensivaiheen hoitoon on lisätty henkilöstöä, millä varmistetaan, että nuori pääse nopeasti hoidon tarpeen arviointiin ja tarkoituksenmukaisen ensivaiheen interventioon ilman pitkää odotusaikaa.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen palveluverkon kehittämisessä matalan kynnyksen toimipisteitä (VIA eli vastaanotto ilman ajanvarausta) on tarkoitus lisätä. Tällä hetkellä VIA-pisteitä sijaitsee Espoossa, Lohjalla, Karkkilassa, Nummelassa, Raaseporissa, Inkoossa ja Kirkkonummella.

Hyvinvointialueella tehdään jatkuvaa yhteistyötä matalan kynnyksen päihde- ja mielenterveyspalveluja tarjoavien järjestöjen kanssa.

Hyvinvointialueella tehdään myös matalan kynnyksen jalkautuvaa työtä ja sitä on tärkeää edistää jatkossa.

3. Paljonko alueellamme on huumeisiin menehtyneitä alle 25-vuotiaita?

Tilastokeskuksen kuolemansyytilaston mukaan vuonna 2023 Länsi-Uudellamaalla kuoli seitsemän alle 25-vuotiaasta nuorta huumeisiin. Tämä on 26 % alueen huumekuolemien kokonaismäärästä.

4. Mitä toimenpiteitä tehdään, jotta nuorten huumekuolemat alueellamme saadaan vähenemään?

Huumekuoleman taustalla on usein pitkä kehityskulku, johon voidaan pyrkiä vaikuttamaan muun muassa ennaltaehkäisyllä, riippuvuuksien hoidolla ja monimuotoisilla tukipalveluilla. Vaikka nuorten huumekuolemien taustalla on tunnistettu riskitekijöitä, nykykäsityksen mukaan ei ole selkeästi osoitettavissa yhtä kohtaa, johon vaikuttamalla huumekuolemia voisi välttää. Myös voimassa oleva lainsäädäntö estää joidenkin uusien toimintamallien, kuten käyttöhuoneiden, vaikuttavuuden arvioimista Suomen olosuhteissa.

Edellä mainittujen mielenterveys- ja päihdepalvelujen ensilinjan ja vastaanottopalveluiden saatavuuden parantamisen ohella kehittämisen kohteina ovat huumeiden käyttäjien terveysneuvonnan saatavuuden parantaminen, päihdehoidon menetelmien kehittäminen paremmin nuorten tarpeita vastaaviksi sekä nuoria kohtaavien ammattilaisten mielenterveys- ja päihdetyön osaamisen lisääminen palveluiden yhteiskehittämisen ja yhteistyön tiivistymisen kautta.

Terveysneuvonta on ajanvarauksetonta, anonyymiä palvelua, jonka kautta on mahdollista tavoittaa muutoin sosiaali- ja terveyspalveluiden ulkopuolella olevia päihteiden käyttäjiä. Anonyymien asiointien mahdollisuuden vuoksi tarkkaa kuvaa asiakkaiden ikärakenteesta ei ole saatavilla. Terveysneuvontapisteet palvelevat Leppävaarassa, Lohjalla, Nummelassa sekä huhtikuusta 2025 alkaen myös Raaseporissa. Terveysneuvonta on laajenemassa myös Kirkkonummelle tilakysymysten ratkettua.

Opioidikorvaushoito vähentää tutkitusti huumekuolemia. Tällä hetkellä korvaushoitoa järjestetään omana tuotantona

Kirkkonummella, Lohjalla ja Raaseporissa. Näissä palvelupisteissä vastataan myös Hangon, Siuntion ja Inkoon asukkaiden korvaushoidosta. Espoon, Kauniaisten, Karkkilan ja Vihdin asukkaiden korvaushoito järjestetään ostopalveluna pääkaupunkiseudulla sijaitsevilla palvelupisteillä. Korvaushoidon saatavuutta ja saavutettavuutta parannetaan. Tavoitteena on mahdollistaa opioidikorvaushoidon tarpeen arviointi ja hoidon aloitus lähellä asukasta ja mahdollisimman nopeasti siinä palvelussa, missä riippuvuus tunnistetaan.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut tekevät yhteistyötä eri toimijoiden kanssa hoidon porrasteisuuden ja toimintamallien selkeyttämiseksi. HUS on valmistelemassa alaikäisten opioidikorvaushoidon prosessia, jonka valmistumista seurataan tiiviisti.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut ja lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat hakeneet keväällä 2025 valtionavustusta nuorten huumekuolemien ehkäisyn hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on muun muassa tavoittaa paremmin päihdekäytön vuoksi riskissä olevia nuoria, parantaa terveysneuvonnan ja päihteisiin liittyvän tiedon saavutettavuutta etenkin nuorten joukossa sekä lisätä nuoria kohtaavien ammattilaisten osaamista mielenterveys- ja päihdepalveluiden ulkopuolella päihteitä käyttäviä nuoria kohdattaessa.

Lisäksi aluehallitus päätti esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää merkitä aluehallituksen antaman vastauksen tiedoksi.

Selostus

Valtuutettu Hukari ja 29 muuta valtuutettua ovat osoittaneet aluevaltuuston kokouksessa 25.2.2025 § 24 aluehallitukselle kysymyksen lasten ja nuorten huumekuolemien vähentämisestä. Aluehallitukselle osoitetussa kysymyksessä kysytään, mikä on lasten ja alle 25-vuotiaiden nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden saatavuus hyvinvointialueella, mitä toimenpiteitä tehdään, jotta saatavuus paranee, paljonko hyvinvointialueella on huumeisiin menehtyneitä alle 25-vuotiaita sekä mitä toimenpiteitä tehdään, jotta nuorten huumekuolemat hyvinvointialueella saadaan vähenemään.

Hallintosäännön 27 §:n mukaan valtuutetut voivat tehdä aluehallitukselle kysymyksen hyvinvointialueen tai hyvinvointialuekonsernin hallintoa koskevasta asiasta. Jos kysymyksen on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, aluehallituksen on annettava vastauksensa kysymykseen viimeistään siinä kokouksessa, joka yhdeksän viikon kuluttua kysymyksen aluevaltuuston sihteerille antamisesta ensiksi pidetään, tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu vielä antaa. Kysymys ja siihen annettu vastaus tai ilmoitus vastauksen antamatta jättämisen syystä on otettava aluevaltuuston kokouksen esityslistalle.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria